

ds. Joep Dubbink

Schriftlezingen: Psalm 8 – Marcus 10:13-16

Gemeente van onze Heer,

‘Toen ik nog een kind was sprak ik als een kind, dacht ik als een kind, redeneerde ik als een kind. Nu ik volwassen ben heb ik al het kinderlijke achter me gelaten.’ (1 Korintiërs 13:11)

Die woorden van Paulus geven een denkwijze weer die eeuwenlang, en nog wel, heersend is geweest. ‘Doe niet zo kinderachtig’ zeggen we tegen onze kinderen of tegen elkaar, als we vinden dat iemand zeurt, of kleinzerig is, of in het algemeen iets doet wat ons niet bevalt. Daar plakken we dan het etiket kinderlijk op, of kinderachtig. Op een kind lijken is dus niet goed, of op z’n best is het een fase die voorbijgaat. Een kind is een volwassene die ‘nog niet af’ is, die nog moet leren.

Dus: die nog niet meetelt, zeggen de leerlingen van Jezus. Maar Jezus ziet dat anders. Hoe dat zit, daarover straks, maar eerst wil ik met jullie wat nadenken over kind-zijn en opgroeien. Ik heb dat ook al gedaan met drie Provider-meiden, dit is immers een JO! dienst. Praten over kinderen, ik doe dat met enige aarzeling, want er zitten nogal wat ervarings- en echte deskundigen voor me, maar vooruit.

Kinderen moeten *leren* om groot te worden: daar is natuurlijk veel van waar! Als je jong bent moet je veel leren, en dat doe je ook. Op school, maar vooral langs de natuurlijke weg. Het schijnt dat een kind van vier jaar al evenveel heeft geleerd als ‘ie verder nog in de rest van z’n leven zal leren. Onvoorstelbaar wat kinderen oppikken van hun omgeving, ze doen daar hun voordeel mee en soms ook niet: qua taal, qua omgangsvormen, qua normen en waarden ook, kunnen ze al jong een onherstelbare achterstand oplopen.

In onze wetgeving hebben kinderen en jongeren een eigen plek. We hebben jeugdstrafrecht, we hebben minimumleeftijden voor roken en alcohol vanuit het besef dat jongeren nog niet goed kunnen inschatten wat goed voor hen is – veel ouderen ook niet, maar dat terzijde. We hebben leerplicht, stemmen mag je pas vanaf een bepaalde leeftijd net als besturen van een auto. Dat kun je betuttelend vinden, maar je ziet wat er misgaat als je jongeren te snel te veel verantwoordelijkheden geeft: ineens was er de stoere *fatbike*, de wetgever loopt achter de feiten aan en kinderen kunnen op zo’n ding veel harder dan hun verantwoordelijkheidsgevoel aankan.

Tot een eeuw of twee, drie geleden was er relatief weinig aandacht voor het kind *als kind*. Ook toen zullen kinderen gespeeld hebben, maar tenzij ze tot de betere kringen behoorden moesten ze al vroeg werken. Ze kregen veel meer mee van het volwassen leven. Van de dood: gestorven familieleden werden thuis opgebaard, en schilderijen van publieke executies laten zien dat men daarbij kinderen rustig meenam; en van seksualiteit – wat denk je, dat er veel verborgen bleef in piepkleine arbeiderswoningen...?

In de 18^e eeuw, de tijd van de Verlichting, werd het kind pas echt ontdekt als kind. Een vak als pedagogie ontstond, opvoedkunde, en tegelijk ontstond er een hele jeugdcultuur. In de eeuw erna

komt er een enorme vloed aan kinderliteratuur, kinderliedjes, en komt er oog voor wat kinderen nodig hebben – in de visie van die tijd natuurlijk. Wij, als we dat nu teruglezen, denken daar het onze van, wel veel het bestraffende vingertje. Maar in elk geval was er oog voor het kind.

Ook de kerk deed mee, vooral door twee dingen: door kinderbijbels en ander stichtelijke literatuur voor kinderen, en door de zondagsschool. Onderzoek daarnaar levert veel op. Cees Houtman, ooit hoogleraar oude testament in Kampen, heeft zich na zijn emeritaat veel beziggehouden met die christelijke jeugdliteratuur en haalt er wonderlijke staaltjes van boven: moralistisch, soms rondt racistisch en antisemitisch, maar hoe dan ook een enorme hoeveelheid. Ik hoor straks bij de koffie graag eens met welke kinderbijbel u bent opgevoed want dat scheelt nogal: met die van Anne de Vries, rasverteller en behoorlijk orthodox, of zoals ik met Cramer-Schaap, wat vrijzinniger. Woord voor Woord zal eerder voor uw kinderen zijn geweest, progressief, of de Kijkbijbel voor uw kleinkinderen, vooral prachtige platen bij verhalen. En of u in de kerk zat als kind, of naar zondagsschool ging, of een combinatie – kindernevendienst, waar sommigen al lange tijd bezwaren tegen hebben want zou de eredienst niet óók voor kinderen moeten zijn. In elk geval: ook in de kerk al een paar eeuwen aandacht voor het kind als kind.

In de maatschappij was inmiddels ontdekt dat die kinderen en jongeren ook een enorme groeiemarkt zijn, commercieel hoogst interessant. En kwam er van de weeromstuit kritiek op dat ‘jeugdland’ dat we gecreëerd hebben, en waarin we het kind vooral zo lang mogelijk kind willen houden, klein en onschuldig.¹ Ik herinner me de discussie over het jeugdjournaal: moet dat nou, moet je kinderen wel confronteren met het volwassen nieuws?

Annie M.G. Schmidt schreef een ontroerend gedichtje over het ‘Land waar grote mensen wonen’, waar het boos is, ‘waar geen feeën meer zijn, maar hormonen’, en vooral veel nare dingen. Het eindigt met: ‘Wees maar niet bang, je hoeft er nog niet in’. Prachtig, herkenbaar, die onschuld en veiligheid van het kinderleven, kinderboeken waarin alles uiteindelijk weer goed komt. Maar voor we verzanden in nostalgie moeten we ons wel realiseren dat het lang niet elk kind gegeven is, in zo’n afgezonderd ‘jeugdland’ op te groeien. Niet kinderen in veel arme landen, die moeten meewerken op het land – en ik mag hopen dat zij niet mijn te goedkope kleren genaaid hebben; niet kinderen in arme gezinnen, die veel meekrijgen van de zorgen van ouders, en al helemaal niet kinderen van migranten, die van AZC naar AZC geschoven worden.

* * *

Er is natuurlijk veel meer over kinderen te zeggen, maar dit als een al veel te lange inleiding op het verhaal van vanmorgen, dat gaat over Jezus en zijn houding tegenover kinderen. Ik denk dat we nu iets meer kunnen begrijpen van de leerlingen van Jezus, die die ouders met hun kinderen willen tegenhouden. Zij zien Jezus met serieuze dingen bezig, ze zien hem mensen genezen en gesprekken voeren, en wat hebben kinderen daarmee van doen? ‘Laten ze maar terugkomen als ze groot zijn’,

*Dit is het land, waar grote mensen wonen.
Je hoeft er nog niet in: het is er boos.
Er zijn geen feeën meer, er zijn hormonen,
en altijd is er weer wat anders loos.*

*En in dit land zijn alle avonturen
hetzelfde, van een man en van een vrouw.
En achter elke muur zijn an'dre muren
en nooit een eenhoorn of een bietebauw.*

*En alle dingen hebben hier twee kanten
en alle teddyberen zijn hier dood.
En boze stukken staan in boze kranten
en dat doen boze mannen voor hun brood.*

*En bos is hier alleen maar een boel bomen
en de soldaten zijn niet meer van tin.
Dit is het land waar grote mensen wonen ...
Wees maar niet bang. Je hoeft er nog niet in.*

Annie M.G. Schmidt

¹ Info: Lea Dasberg, *Grootbrengen door kleinhouden als historisch verschijnsel*, 1975.

hoor ik die leerlingen zeggen. Kinderen zijn onmondig, tellen niet mee, hebben geen plek waar volwassenen bezig zijn met serieuze zaken.

De ouders, aan de andere kant, die willen die kinderen in de buurt van Jezus hebben. De handen opleggen, zegenen, van kinderen was en is gebruik in de joodse traditie. Het moment daarvoor is het begin van de sabbat op vrijdagavond. Ouders doen dat normaliter, ik weet niet of dat in Jezus' tijd ook al zo was. Maar dat Jezus' handoplegging in hun ogen meerwaarde zou hebben, dat kun je je goed voorstellen. We kennen immers evangeliel verhalen, waarin zieke mensen geloven dat alleen al de aanraking van Jezus hen zou kunnen genezen. Jezus als mens die dichtbij God leefde. Maar ja, is God niet te serieus voor kleine kinderen?

Als Jezus nou die kinderen alleen had gezegend, en zijn leerlingen had vermaand die ze tegen wilden houden, dan was dat een aardig gebaar geweest, maar niet meer dan dat. Dan was de conclusie makkelijk: 'Jezus is er óók voor kinderen'. Of zoals we zingen: 'Ook al zijn wij nog maar klein, God wil onze Vader zijn'. *Ook al zijn wij...* Weliswaar nog maar klein, maar toch mogen ze meedoen... OK, dat was leuk geweest, maar nauwelijks de moeite waard om te vermelden en zeker niet om over te preken.

Maar Jezus gaat verder. Hij zegt:

‘...het koninkrijk van God behoort toe aan wie is zoals zij. Ik verzeker jullie: wie niet als een kind het koninkrijk van God ontvangt, zal er zeker niet binnengaan.’

Dat is krachtige taal: *eerst* de kinderen, en dan volwassenen in hun voetspoor! Dat zet de zaak op z'n kop.

Alleen: wat bedoelt Jezus met 'worden als een kind'? Bedoelen we dan het kind als nog-niet-affe volwassene, met beperkte kennis? Bedoelt Jezus dat *naïviteit* de sleutel is voor het ware geloof? Een geloof dat geen vragen stelt en alles zoetjes accepteert? Ik mag hopen van niet. Zoiets bedoelde volgens mij een gemeentelid van lang geleden, dat mij vertelde dat ze nog steeds 'precies zo geloofde als vroeger toen ik klein was', en daar nogal trots op was. Daar werd ik niet blij van, want ik denk niet dat dat de bedoeling is. Je gelooft ook niet meer in Sinterklaas, of misschien moet ik zeggen, je gelooft *anders* in Sinterklaas, en dat is maar goed ook.

Wat is het dan wel, kind-zijn? Daar hebben we het over gehad met de Provider-jongeren. *Zorgeloos* kwam als eerste boven. Dus toch wel een beetje dat jeugdland, dat nog geen verantwoordelijkheid hoeven te dragen. En *eerlijk*. Dat vat ik op als 'geen verborgen agenda'. Wat je ziet is wat het is: als je boos bent ben je boos, als je blij bent of verdrietig net zo. Niet berekenend, niet achterbaks, geen 'gedoe' zoals grote mensen dat zo vaak hebben. Spontaan dus. En *als* er eens ruzie is, gaat het snel weer over.

Wat een mooi beeld! Is het niet te mooi? Er is toch ook pestgedrag, agressieve of achterbakse jongens en meisjes? Het zal best, maar het overheerst niet in het beeld dat jullie schetsten, en daar ben ik blij om.

Wat mij ook opviel was, dat onze jongeren zo lekker ontspannen met de vraag omgingen 'Voelen jullie jezelf kind'? Mijn generatie, zeg 50 jaar geleden, die was daar bovenop gesprongen: wij voelden ons helemaal geen kinderen, wij voelden ons mondig en wilden ons woordje doen en meetellen!

Maar deze generatie, die ging daar relaxed en genuanceerd mee om. 'Enerzijds ben je wel kind, en da's best lekker ook, je moet ook nog veel leren, en je hoeft nog geen verantwoordelijkheid te dragen. En soms ben je ook al wel volwassen, dat is ook prima.' Ik hoor zoveel over stress bij jongeren, over idealen waar je aan moet voldoen op de sociale media, nou, weinig van te merken. Houden zo!

Als Jezus nu zegt dat je 'als een kind' moet zijn, om het koninkrijk van God binnen te gaan, dan bedoelt hij, hoop ik, iets van die spontaniteit en eerlijkheid, die openheid van 'kom maar op!' Dus niet 'alles maar voor zoete koek slikken'. Ja en amen zeggen omdat het zo hoort.

* * *

Maar er is nog iets meer. Dat leert ons Psalm 8. Die Psalm ga ik niet helemaal uitleggen, het gaat over de mens, de kleine mens in de schepping, en er is, tussen haakjes, nogal wat te doen over die schepping die de mens 'aan zijn voeten gelegd' krijgt – alsof 'ie daarmee maar naar hartenlust te keer mag gaan, wat natuurlijk niet de bedoeling is; het is immers het werk van uw, Gods, handen!

Maar nu gaat het me om die kinderen. Kinderen, baby's zelfs, staan hier voorop, om de luister van God aan de hemel te bejubelen. Dat is tegen de draad in. Wat hebben kinderen nou in te brengen, wat heeft God nu aan lofzang van onmondigen, van kinderen die nog niks weten? Nou, als het klopt wat jullie zeggen, dat eigen aan kinderen is dat ze spontaan en eerlijk zijn, en dan vul ik aan, ontvankelijk en open voor het nieuwe, dan klopt dat wel! Dan is juist de lof van een kind 'Oh, wat schitterend, die hemel, die aarde, dat leven!' voor God veel waard, omdat het zonder bijbedoeling is. Een volwassene zou het uit gewoonte kunnen doen, uit sleur, of uit berekening, om er iets voor terug te krijgen. Een kind niet.

Misschien heeft Jezus bij die kinderen die bij hem gebracht werden wel aan deze Psalm gedacht. Heeft hij eraan gedacht, hoe God de lofzang van kinderen niet te min acht, maar dáár juist blij van wordt. En doet hij net zo.

De bijbel is geen kinderboek, er staan veel verhalen over grote mensen in, met grote-mensen-problemen en ook het nodige aan 'gedoe' tussen mensen, wreedheid en geweld. Maar soms lopen er kinderen doorheen, en dat zijn bijna altijd verhalen waar je blij van wordt. Want God is blij met de lofzang van ook de kleinste kinderen, en Jezus laat kinderen toe en stelt ze grote mensen als voorbeeld.

Nee, geen moralistische boodschap vandaag, geen 'dus, gemeente, moeten wij...' Dit mag ons genoeg zijn vandaag, te weten dat kinderen voor God en voor Jezus voorgaan. En natuurlijk, dat betekent iets, maar dat komt dan wel... Amen.